



**K.K.T.C
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN – EDEBİYAT FAKÜLTESİ
EDEBİYAT BÖLÜMÜ**

Mezuniyet Çalışması

**Danışman
Doç. Dr. Bülent YORULMAZ**

**Hazırlayan
Nevin ANCIN (960633)**

**Lefkoşa
2000**

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖNSÖZ.....	1
GİRİŞ.....	2
METİNLER.....	3
I- 1962 Yılında Yaşanılan Canlı Anılar.....	4
1- Vijdan BARUT'un Anıları.....	5
II- 1963 Yılında Yaşanılan Canlı Anılar.....	6
1- Mustafa ANCIN'in Anıları.....	7-9
III- 1964 Yılında Yaşanılan Canlı Anılar.....	10
1- Vijdan BARUT'un Anıları.....	11-12
2- Talat ONAR'in Anıları.....	13-16
IV- 1969 Yılında Yaşanılan Canlı Anılar.....	17
1- Mustafa ANCIN'in Anıları.....	18
V- 1974 Yılında Yaşanılan Canlı Anılar.....	19
1- Metin ÖZKORALTAY'in Anıları.....	20-22
2- Vijdan BARUT'un Anıları.....	23
3- Kıvanç KAHRAMAN'in Anıları.....	24-27
4- Mustafa ANCIN'in Anıları.....	28-31
YER ADLARI DİZİNİ.....	32-33
ŞAHİS ADLARI DİZİNİ.....	34

ÖNSÖZ

1958 – 1974 yılları arasında yapılan olağanüstü direnişi ve Milli Mücadelenin birer kanıtı olan bu yaşayan canlı hatıraları toplarken birçok kişinin yardım ve katkısı olmuştur. Özellikle, araştırmanın planlanmasından sonuçlandırılmasına kadar her aşamada, yoğun işlere rağmen bana yol gösteren Yakın Doğu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bölüm Başkanı değerli Hocam Doç. Dr. Bülent YORULMAZ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Dört yıl boyunca bana tüm bilgilerini aktaran ve yetişmemi sağlayan tüm Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü değerli hocalarıma içten saygılarımı sunarım. Anılarını vererek bu çalışmamın ortaya çıkmasını sağlayan tüm şahıslara sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

Nevin ANCIN

Haziran 2000

GİRİŞ

1958 – 1974 yılları arasında Kıbrıs Türk'ünün yaşadığı acıları, sıkıntıları, olumsuzlukları ve bazen de mutluluklarını size aktarmaya çalışacağım.

Rumların Türklere karşı EOKA terör örgütü ile başlattığı yok etme hareketi ENOSİS rüyasını gerçekleştirememiştir. Kıbrıs Türk'ünün cesur mücadelesi, uluslararası arenada kabul görmediğinden hepimizin özlediği hedefe de ulaşamamıştır.

1960 yılında Kıbrıs'ta yeni bir devlet kurulmuş, ama yeni bir millet meydana gelmemiştir. Ada'da bulunan Türk ve Rum toplumları her bakımdan birbirine zıt durumda idi. Rumlar, milli emellerinin gerçekleşmesi için çalışmaktan asla vazgeçmemişlerdir. Türkler, Rumların tahrikkar davranışları karşısında her zaman soğukkanlılıklarını korumuşlar, fakat ne pahasına olursa olsun ENOSİS'e asla izin vermemiştir. Sakat da olsa 1960 Cumhuriyet'inin sağladığı Anayasal haklarından asla vazgeçmemişlerdir.

Bu dönem içerisinde yaşadıklarını aktarmalarını istediğim kişilerden kimisi tereddüt etti, kimisi de severek anlattı. Tereddütleri kuşkusuz sebepsiz değildir. Çekilen onca acıyı tekrar anlatmak, onları yeniden yaşamak gibidir. Bunu o insanların gözlerinden anlamak mümkündür.

Anlatılanlar, biz gençler, o günleri yaşamayanlar için çok uzak ve inanılmaz gelebilir. Ama asla unutulmaması gereken, daima hazır olunması gereken gerçeklerdir.

METINLER

I – 1962 YILI CANLI HATIRALARI

1962'de Türkiye'den gelen silahlar Girne'nin beş mil doğusuna bir buruna çıkıyordu. Rumlar anlamasın diye silahların geleceği gün öğretmenler çocukları denizin kenarına pikniğe götürürdü. Silahlar çocukların otobüsüne yüklenip Ozanköy'e getirilirdi. Silahları kazılan çukurlarda saklardık. Öğretmen çocuklara izci kıyafetleri giydirip, izci bayrağı çekip mahalle aralarında eğitim yaptırırken, köylü silahları sakladıkları yerlerden çıkartıp, temizleyip tekrar yerlerine koyuyorlardı. Çocukların sayesinde kimse birşey anlamıyordu. Köyün yarısı Rum yarısı Türktü. Rumlar yapılanlardan habersiz çocukların eğitim yaptıklarını sanıyorlardı.

Vijdan BARUT (63)

Dikmen.

II – 1963 YILI CANLI HATIRALARI

Aslen amlık y'ly m. Askerliğimi amlık y'de yaptım. 1963 olayları başladığı zaman ben henüz ocuk yaştaydım. Askerliğe 21 Aralık günü vatanımızı Rumun zulmünden kurtarmak için silahlarımızı yer altından çıkardık. İlk korkulu anımızı bahcemizden çıkardığımız askeri silahları evde temizlerken yaşadım. Silahların bir kısmı teşkilatda olan kişilere dağıtıldı, bir kısmı da evde duruyordu. Silahların temizliğini yaptıktan sonra silahlardan çıkan mumları ve aputları ertesı gün annem evde yakmaya çalıştı. Ani olarak alevler yükseldi. Ben yardım çağırmak için dışarı fırladım fakat bağırmaktan vazgeçtim. Çünkü sesim duyulursa polis gelip bizi tutuklayabilirdi. Hemen geri döndüm ve anneme yangını söndürmesi için yardım etmeye çalıştım. Evde bulunan battaniyeleri ateşin üzerine atıp söndürdüm. Ertesi gün bunları yok ettik ve 22 Aralık günü Rumlarla aramız daha da kötüleşti. 22 Aralık gecesı Rumlarla atışmamız başladı. Köy hudutlarımız çizildi. Senelerce irtibatımız yalnızca Lefke ile oldu.

Geceleri Doğancı'ya silah götürmek için dağdan irtibat sağlıyorduk. 1964 Ağustos yılında Erenköy arpışmaları başladığında bizler de Çamlıköy'de silah altındaydık. O tarihlerde ocuk yaşta olmamıza rağmen vatani görevimizi yapıyor, halkımızı korumaya çalışıyorduk. Erenköy çarpışmaya devam ettikçe o bölgeden yükselen duman bulutları ve külleri bölgemize düşmekteydi. Orada olan vatandaşlarımızın ve bildiğimiz kadarıyla beşyüz civarında  ğrenci gurubunun çok zor durumda olduğunu anlıyorduk. Top sesleri her yeri sarıyordu. Bir süre sonra Türk jetlerinin geldiğini duyduk ve daha sonra daha güçlü top sesleri yükselmeye başladı.  ksero'da Rum h cumbotları vardı. Bu arada bizler cephede ve gözlerimiz gökyüzünde uaklarımızın geldiğini gördük. O anki heyecanımızı,

mutluluğumuzu kelimelerle nlatmak mümkün değildi. Uçaklarımız her yerden bomba yağdırmaya başladı. Bizler sevinçden havalarda uçuyorduk. Rumlardan ses seda çıkmıyordu. Hücumbotları batırıldı ve belirli bir süre geçtikten sonra havada büyük bir patlama oldu. Sevincimizin yerini büyük bir üzüntü aldı. Tek ümidimiz paraşütü açılan pilotumuz Cengiz Topel'in sağ olarak yere inmesiydi. Mücahitlerimiz onu kurtarmak için hareket emri istiyordu. Komutanımız izin vermiyordu. Pilotumuz Rumların eline geçmişti. Daha sonra Cengiz Topel'in işkenceyle öldürüldüğünü öğrendik. Zaten Rumlardan başka bir şey beklenemezdi.

Mustafa ANCIN (50)

Dikmen

Unutamadığım ve beni çok büyük bir üzüntüye sevk eden en yakın arkadaşım Emin İzzet'in şehit oluşudur. O gün Rumlarda bir faaliyet seziliyordu. Bu faaliyetleri izlemek için ben ve İzzet arkadaşım ilkokulu gözlem altına aldık. Çünkü ilkokulumuz Rum bölgesinde kalmıştı. Komutanımızın emriyle bir tepe üzerinde, geniş bir arazisi olan bu okula gizlice girdik. Saatler süren incelemelerimiz sonunda tekrar gizlice geriye döndük. Gerekli bilgileri karargaha bildirmek öğleni geçmişti. Bu sırada No II mevzimizin ve bizi bir top sahası ayıran bölgedeki mevzimizin telefonunun çalışmadığını söylendi. Buna bakmamız söylendi. Arkadaşım bana sen yemeğe git ben de bu telefona bakayım. Ondan sonra ben de sana katılırım. Ben yemeğe, o mevziye gitti. ben eve girmeden bir silah sesi duydum. Üç beş dakika bir sessizlikten sonra korkunç silah sesleri başladı. Barış Gücünün araya girmesi çatışmanın devamını engelledi. Rumların bir mevzisine devamlı el bombaları atmamız halinde bombaların yere düşüp patlaması oradaki Rumların korkmasına sebep oldu. Korkup arkadan kaçmaya çalışan bir Rumun karşısına çıkan arkadaşım Emin İzzet ne olduğunu anlayamadan vuruldu. O artık şehit olmuştu. Vurulduğunu öğrendiğimde yapılacak bir şey kalmamıştı. Göz yaşım durmuyordu. Rumlardan intikam almak istiyordum. Rumların kilisede de dört beş kişiyi de vurduğunu öğrendik. Buna karşılık biz de beş Rumu öldürdük fakat benim için bin Rum ölsede arkadaşımın öcünü almama yeterli değildi. Arkadaşımın anıtını şehit düştüğü yere yaptırдық. Tek tesellim şehit olmasıdır.

Mustafa ANCIN (50)

III – 1964 YILI CANLI HATIRALARI

9 Mart 1964'de Ozanköy'de çarpışmalar başladı. Bu çarpışmalar beş gün beş gece devam etti. Beşinci günün sonunda ateşkes ilan edildi. Eşim Kemal'in yeğeni Ali Kaşıkçı'nın davarı mandıradan kaçıp caminin yanına gitti. Ateşkes olduğu için davarını toplamaya giden Ali'ye Rum mevzisinden ateş açıldı. Yolun ortasında yığılıp kaldı. O artık şehit olmuştu. Beyninin yerde kaldığını görmeyen kardeşi onu yerden almaya kalktı. Kardeşini kucağına aldığı anda beyninin yerde olduğunu gördü. Dönüp beynini poşete doldurdu. Bu olaydan sonra Ali'nin kardeşinin akli dengesi oldukça bozuldu. Onun yaptığını yapmak kimse için kolay değildi. Üç gün dağlarda gezdikten sonra dördüncü gün Ağırdağ'a ulaştı. Oradan da hastaneye tedavi için gönderildi.

Ateşkesten sonra Rum askeri köyü esir aldı. ertesi gün mücahitleri silahlarıyla birlikte toplayacaklardı. İngiliz askerleri çocukları ve kadınları korumaya aldı. Mücahitlere de "Kaçabilen kaçsın, kaçamayan teslim olsun" dediler. Mücahitler de gecenin karanlığında Ağırdağ'a kaçabilmeyi başardılar. Ertesi gün Rumlar köyü bastılar ve yıkıp yakmaya başladılar. İngiliz askerleri yetişip Rumları durdurdu. " Bu köyde mücahit yoktur, neyi bulacaksınız?" dedi. İngilizler mücahitlerin olmadığını söyleyince Rum komutanı sinir krizi geçirmeye başladı. Bunu acısını çıkarmak için sivillere saldırmaya başladılar. Barış Gücü köylüye zarar vermedi. Rumlar bu öfkeyle dağdaki Türk mevzilerine saldırdı. Haftalarca savaş devam etti. Sonunda 23 Nisan 1964'de dağı ele geçirdiler. Dağın eteğinde kalan göçmenlere saldırdılar. Çok sayıda şehit ve yaralı vardı. Silahla ulaşamadıkları çadırlara taşlarla saldırdılar. Mücahitler kamptaki sivil halkı

Gönyeli'deki sinemaya ve bir kısmını da ailelerin yanına yerleştirdi. İki ay Gönyeli'de kaldık. İki ayın sonunda tekrar ateşkes ilan edildi, göçmenlerle birlikte tekrar kampa döndük.

Vijdan BARUT (63)

Dikmen.

Anlatacağım olayların anlaşılır olabilmesi için bölgenin yerleşim birimleri hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum. Hem Türkler'in hem de Rumlar'ın bölgedeki konumları bir yarım daireyi andırıyordu. İç yarım dairede Türkler, dış yarım dairede Rumlar vardı. Türk bölgesinin iki köyü, Mansur ve Erenköy deniz kıyısında bulunuyordu. Mansur köyünün güneyinde Boğaz, Erenköy'ün güneyinde ise Alevkaya ve Selçuklu bulunuyordu. Yalnız bu Türk bölgesinin içinde kalan küçük nüfuslu Mosfili adında bir Rum köyü de vardı. Rum yarım dairesinde ise Erenköy'ün doğusunda, sahilde aşağı Pirgo, güney batısında yukarı Pirgo, güneyinde Piyenya ve Mosfili, batıda Paşiamo ile Pomo köyleri bulunmaktaydı. Türk yarım dairesinde çocuk, ihtiyar dahil bin kişi artı beşyüz üniversiteliöğrenci, Rum yarım dairesinde on oniki bin nüfusa ilaveten her istedikleri takviyeyi yapabilecek imkanlar vardı. Yediyüz elli kadar mücahidin ise dünya ve çevre ile irtibatı tamamen kesilmiş durumda idi. Bölgenin en büyük köyü olan aşağı Pirgo'da ise Barış Gücü'nün bir kampı bulunmaktaydı. Yediyüz elli Türk mücahidin tutmaya çalıştığı hat on kilometre uzunluğundaydı. Muharebede, muharebenin önemi tartışılmaz hayati önem taşımakta ve aynı zamanda moral kaynağı olmaktadır. Mücahitlerin elinde beş on tane sahra telefonundan başka birşey yoktu. Kablolar ise askıda değil yerdeydi. Gerek hayvanlar gerekse çıkan yangınlar irtibatı bir anda sıfırlıyordu. Kendi gözetleme yerimizden ve Barış Gücü'nden aldığımız bilgilerden Rum ve Yunan birliklerinin bölgeye her yonden büyük bir yığılma yaptıklarını, personellerinin yanı sıra ağır top ve tanklar sevkettikleriniöğrenmiş bulunuyorduk. Bizim ise yapabilecek fazla birşeyimiz yoktu. Elimizdeki imkanlarla bulunduğumuz yeri ve sivil halkı sonuna

kadar müdafaa etmek ve tek güvencemiz olan Anavatan'ın müdahalesine gerekli zamanı kazandırmaktı. 1 – 3 Ağustos tarihlerini düşmanın Türk bölgesine sistemli ve değişik zamanlarda olmak koşulu ile ateş açarak, nereden karşılık verdiğimiz ve nereleri hangi silahlarla tuttuğumuzu ortaya çıkartmak için istihbarat edinmeye çalışmalarıyla geçirdik. 3 Ağustos'u 4 Ağustos'a bağlayan gece ise her cepheden harekete geçtiler. Çatışma bütün gece devam etti. İşte o an en büyük eksikliğimiz ortaya çıktı. İrtibatımız kesilmiş, kim ne durumda bilenimiz yoktu. Mücahit birbirinden habersiz kendi görevini yapmaya çalışıyordu. Düşmanın ortaya koyduğu ateş gücü aldığımız bilgileri doğrulamaktaydı. Bu kadar az adamla, bu kadar büyük bir bölgenin savunulması olanaksızdı. Karargahını Erenköy'de kurmuş olan sancaktar Akıncı (Rıza Vuruşkan) daha dar bir hattın savunulmasının daha kolay olacağına karar verdi. Önce sivil halk, sonra mücahitler çekilecekti. Yalnız bu planı bölgelere ulaştırmak gerekiyordu. Bunun için de planı habercilerle dört köyümüzün karargahlarına ulaştırmak ve geri çekilmenin aynı anda yapılmasını sağlamak durumuyla karşı karşıya bulunuyorduk. Birinci soru "Acaba haberciler yerlerine ulaştı mı?" bunu bilmek çok önemliydi. Bunun için habercilerin en kısa sürede hedeflerine ulaşp geri dönmeleri şarttı. Yoksa haber alamayan köy ve mücahit grubu Rumlara yem olarak bırakılmakla karşı karşıya kalacaktık. İşte bu hususlar göz önüne alındığında habercilerin görevi büyük ehemmiyet taşıyordu. Ben Mansur köyünün hem öğretmeni hem de Barış Gücü ile temasları sağlayan kişiydim. Bana da Mansur köyünün güneyinde bulunan Bozdağ'daki karargaha bu haberi iletme görevi verildi. Zaman gece yarısına yakındı, sıcak bir ağustos gecesi idi. Barış Gücü'nden aldığım bilgilere göre düşman devriyeleri geceleri vadilere inip gece

keşfinde bulunuyordu. Bir sorun daha vardı. Mosfilî Rum köyü bir tepe üzerinde kurulmuştu ve yolun bir kısmı kontrol edilebiliyordu. Personel eksikliğinden dolayı keşif kolu olarak yola çıkamazdık. Bize yalnızca tek bir alternatif kalıyordu. O da ışıkları yakmadan arabayla gitmekti. Bu kararı bir dakika kadar kısa bir zamanda vererek arabaya atladım. Araba benim olmadığı için içinde benzin olup olmadığını bilmiyordum. Zaten buna da vaktim yoktu. Gökyüzü berraktı ve yıldızların ışığında yolumu bulmaya çalışıyordum. İki köy arasındaki mesafe bir kilometre kadardı. Ama bana çok uzun gelmişti. Kimseye rastlamadan köye ulaştım. Karargah olarak kullanılan binaya gittim, kimse yoktu. Arabadan dışarı çıkıp etrafıma baktım. Köy adeta korku filimlerini andıran bir sahneye benziyordu. Yalnızca gecenin karanlığını bölen silah ve top sesleri vardı. Acaba ne yapabilirim düşüncesine kapıldım. Kendi planımcı kolay olan bitmişti, zor olan şimdi başlıyordu. Gelmesine geldim ama haberi nasıl verecektim. Arabanın çevresinde dolanıp bunları düşünürken köyün Petek Bey'i (takım komutanı) karanlıklar arasından süzülerek yanıma geldi. Durumu kendilerine ilettim ve mümkün olduğunca acele ederek önce sivillerden başlayarak köyün boşaltılma emrini ilettim. Şimdi dönüş zamanı gelmişti. İçimden dua ederek tekrar arabaya bindim. Bozdağ ile Mansur köyü arasında iki kritik yer vardı. Bunlar vadilerin kesiştiği noktalardı. Bu bölgelerde devriye kollarına rastlama olasılığı çok yüksekti. Yol toprak ve bakımsızdı. Sürat yapabilme şansım yoktu. Tabi ki karanlıkta ne kadar yol gittigimi bilmiyordum. Yanımda yalnız bir Takarof tabanca bulunuyordu. Ben karanlık bir yolda yalnız başıma ilerliyordum. O an için aklıma karşıma çıkarlarsa arabayı silah olarak kullanmak geldi. Daha sonra yolun kenarına çekip arabadan dışarı çıkacaktım. Bölgeyi bilme avantajımı

kullanarak yola yaya olarak devam edecektim. Ben bunları düşünürken birinci kavşak noktasını geçip ikinciye doğru yol alıyordum ikinci kavşak virajlı ve iki tepecik arasındaydı. Tam bu noktaya geldiğimde karanlıklar arasında Rumların olduğunu gördüm. Silahımı kullanmayı düşünmeden kendimi arabadan attım. Bir takım sesler işittim. Kısa bir zaman sonra yine Mansur köyünde idim. Menzildeki görevime döndüm. Sabaha kadar sivil halk ve mücahitler dört köyümüzü boşaltmışlardı. Erenköy çevresinde halen korunmakta olan mevzilerimize yerleşmiş bulunuyorduk. Bu çekilme hareketinde herhangi bir kaybımız olmamıştı. Anavatan Çelik Kartallar'ının da savaşa katılması ve Rumların bu bölgedeki Türk toplumunu yok etme planları sonuçsuz kaldı.

Talat ONAR (58)

Dikmen

IV – 1969 YILI CANLI HATIRALARI

1969 yılında Çamlıköy' n üst başında bulunan dağ Rumların işgali altındaydı. Rumların elinde olan Elye'te ancak gece silah g t rebiliyorduk. Bir gece  zkan Mustafa'yla, kendi aramızda ona Mayıncı dediğimize arkadaşımızla birlikte mevzimizi terk edip Rumların elinde bulunan dağın üzerine çıkmak istedik. Mayıncı bizi arkada bekliyordu. Ben ve  zkan arkadaşım dağa tırmanmaya başladık. Rum mevzisi sarp bir yerde, her tarafa hakim bir yerdeydi. Gece karanlığında yavaş yavaş bu mevziye yaklaştık. Her yer sessizdi. Oraya çıkmak için yanlara kayıp yukarı çıkmak gerekiyordu. Bizi sezen köpekler bağırmaya başladı. İkimizde tetikte bekliyorduk. Meğır Rumlar o mevzilerde durmuyorlar, devamlı geziyorlardı. Belli bir süre sonra bizim mevzilerden komutanın sesini duymaya başladık. Yukarda Rumlar, aşada komutan, biz de arada kalmıştık. Daha sonra köpek sesleri de kesildi. Bayrağımızı oradaki tepeye dikip geri döndük. Komutan bize neden cevap vermediğimizi sorduğ  zaman, Rumların orada olduğ nu bu yüzden cevap vermediğimizi söyledik.

Ertesi sabah Rum mevzisinin olduğ  yer ve dağ Rum askerleri ve Barış Gücü askerleriyle doldu. Bu sırada Barış Gücünün komutanı bizim komutanla görüşme yapıyordu. Bizim askerlerden Rum mevzisine bayrak dikildiğini söyledi. Bu durumların olmaması gerektiğini, çatışma çıkabileceğini söyledi. Ondan sonra komutan bizi karagaha çağırıp böyle şeyler yapmamamızı söyledi. Bu arada Lefke Sancaktarı duruma el koydu. Bizi Lefke'ye birinci bölgeye sürdüler ve askerliğimize orada devam ettik. Türkiye'ye tahsile gidene kadar orada kaldım.

Mustafa ANCIN (50)

Dikmen

V – 1974 YILI CANLI HATIRALARI

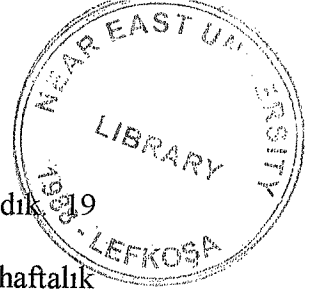
Avtepe köyünde, küçücük nüfuslu bir yerde yaşıyordum. Köyümüzün okulunda bir öğretmen vardı. Altı yıl sonra Magosa Namık Kemal Lisesi'ne girdim. O yıllarda Kıbrıs, İngiliz idaresi altındaydı. Türk toplumu çok uzun yıllar Anavatan'dan ayrı kalmasına rağmen milli değerlerinden hiç bir şey kaybetmemişti. İngiliz idaresinin yaptığı baskılardan dolayı benim ve diğer öğrenci arkadaşlarımın okul yıllarının çoğu protesto ve gösterilerle geçti. 1955 yılından sonra Türkler hem İngilizler'in hem de Rumlar'ın hedefi haline geldi. 1959 - 1960 yıllarında İngiliz yönetiminin gidişi ile Kıbrıslı Türk ve Rumlar'dan oluşan Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu. Ancak bu cumhuriyet üç yıl gibi kısa bir zaman yaşayabildi. Bunun sebebi dünyada eşine az rastlanan cani Rumların Türklere karşı yaptıkları katliamdır. Rumların tek bir amacı vardı, o da tüm Kıbrıs'a sahip olmaktı. Rumlar tüm devlet yönetimini ele geçirdiler, Türkleri ekonomik baskılarla göçe zorladılar. İş imkanlarımız olmadığı için ben de her Türk genci gibi mücadeleyi yapıyordum. Ailemin çok fakir olması nedeniyle daha önce hiç gitmediğim ve hiç kimseyi tanımadığım Limasol'a gittim. Hasan Bey diye birinin tavsiyesi üzerine İngiliz üstlerine iş başvurusunda bulundum. Fakat İngiliz üstlerinde çalışmak pek de kolay değildi. Çünkü üstlerde çalışmak için herşeyden önce Rum yönetimi çalışma dairesinden belge almam gerekiyordu. Bu belge okul bitirmiş olanlara verilmiyordu. Hasan Bey bana Rum çalışma dairesine gidince okumadığımı, köyde çobanlık yaptığımı söylememi tavsiye etti. Ama ben önce çalışma dairesine gittim. Orada hemen Türk olduğumu anladılar ve bana akla gelmeyecek sorular sordular. Amaçları belliydi!.. Ben kendimi onlara deneyimli bir çoban olarak tanıttım. Bunun üzerine bana İngiliz üstlerine giriş belgesi

verdiler. Rumların Türkler hakkındaki düşüncelerini o gün bir daha anladım ve bundan çok büyük üzüntü duydum. O günü ömrümce unutamam. Kısa bir zaman sonra İngiliz üstlerinde memur olarak işe başladım. Bu bolgeye yakın Binatlı köyüne yerleşip evlendim. Ada'da Rumların Türklere karşı saldırıları bitip tükenmek bilmiyordu. 15 Temmuz 1974'de Rumlar bu kez kendi aralarında silahlı çatışmaya girdiler. Ada'daki Türklerin güvenliği daha da tehlikeli bir hal aldı. Anavatanımız Türkiye çok ağır şartlarda Kıbrıs Türklerine yıllardır maddi ve manevi yardımlarını ulaştırmaya çalışırken bu kez de uluslararası alanda 1960 antlaşmasında ön görülen garantörlük haklarını kullanarak 20 Temmuz sabahı Türk toplumunun can ve mal güvenliğini sağlamak amacı ile Kıbrıs'a çıkarma hareketini başlattı. O günü yaşadıklarımı belleğimden silemedim. Rumlar adanın her tarafında saldırıya geçtiler. Yaşadığım Binatlı köyüne de çok ağır silahlarla saldırdılar. Köyümüz kısa bir süre sonra teslim olmak zorunda kaldı. köylülerin bir çoğu Rum katliamından kurtulmak için Binatlı köyüne yakın olan Trodos dağlarına sığındılar. İki gün iki gece burada aç ve susuz kaldıktan sonra oradan kaçıp başka yerlere gitmeyi düşündük ama gidemedik. Çünkü gidebilecek hiçbir yer kalmamıştı. Her yerde silahlı çatışma vardı. Artık birşeyler yapmanın zamanı gelmişti. Kadın kıyafetlerine girerek "Belki, canımı kurtarabilirim" düşüncesiyle arkadaşlarımdan ve ailemden ayrılarak köye döndüm. Bulunduğumuz yer köyden oldukça uzakta olduğu için köyümüz hiç görünmüyordu. Fakat hep güney istikametine gidersem köye kuzeyden varabileceğimi düşündüm. Aç, susuz ve yorgun yaklaşık bir birbuçuk saat yürüdüm. Heyecanlı ve korku doluydum. Daha sonra kendimi köyün girişindeki bostan bahcesinde buldum. İşte o zaman olanlar

oldu! Üzerime dört bir taraftan kurşunlar yağmaya başladı. Kendimi hemen yere attım. O kadar korktum ki kendimden geçtim. Kendime geldiğimde etrafımda Rum askerlerinin olduğunu gördüm. Beni sarmışlardı. “Ela banomu” (gel bana) sözleriyle sağ olduğumu anladım. Bana Rumca yerden kalkmamı ve soyunmamı söylediler, soyundum. Giyin dediler, giyindim. Kendimi toparlamaya çalıştım. Rumca bildiğim için onlarla konuşup samimi olmaya çalıştım ama başaramadım. Hatta yediğim bir yumrukla kendimi yerde buldum. Beni yerden kaldırarak gözlerimi bağladılar ve küçük bir arabaya bindirdiler. Beni nereye götüreceklerini ve ne yapacaklarını bilmiyordum. Tahminen yarım saat ilerledikten sonra gözlerimi açtılar. Kendimi Limasol futbol sahasında binlerce esir Türkün bulunduğu yere indirdiler. Toprağı doyasıya öptüm ve kalkıp yakın dostlarımı aramaya başladım. Artık canımın kurtulduğuna inandım. Orada bulunan çeşmeden bol bol su içtim. Saçla sakalımın karıştığı yüzümü yıkadım. Etraf kararmaya başladı. Bize sırayla bir tepsi içerisinde bulunan bir parça ekmele üç beş tane zeytin vermeye başladılar. Sıra bana geldiğinde yere bir parça ekmeğin düştüğünü fark ettim. çok mutlu olmuştum. Kendi hakkımı aldıktan sonra yere düşen parçayı da aldım. Benden daha aç olan birine verdim. Seksenbeş günlük esir hayatım bitti. Özgür bolgeye geçtim. Sanki yeniden doğmuş gibi yaşama devam ettim. aileme kavuştuğum zaman sevincim çok daha büyük oldu.

Metin ÖZKORALTAY (54)

Dikmen



1963'den 1974'e kadar kaplarda, çadırlarda ve barakalarda yaşadık. 19 Temmuz 1974'de komutanlar kampa gelip halka konuşma yaptılar. Bir haftalık giyecek ve yiyecek alıp sığınağa gitmemizi söylediler. 20 Temmuz sabahı saat iki civarında askerler gelip bizi uyandırdılar. Yavaş yavaş sığınağa gitmemizi söylediler. Sabah sekize doğru üç tane Rum uçağı geldi. Bir tanesi ana yolu bombaladı ama bomba patlamadı. İkincisi kampa, üçüncüsü de barakalara isabet etti. Ondan sonra da kurşun yağmuruna tutup geri döndüler. Türk helikopterleri paraşütlerle, Türk askerlerini indirmeye başladılar. Bu arada dağdaki Rum askerleri Mehmetcikleri taramayı başladılar. Kimisi daha paraşütlerini açmaya fırsat bulamadan yanarak buğday tarlalarına düştüler. Kurtulanlarsa dağın eteğine sığındılar. Sığınaklardan çıkıp yaralı olanlara yardım etmeye çalıştık. Rumlar dağdan inmeye başladılar. Sığınağın yanında bir İngiliz evi vardı. Rumların bir kaçı bu eve girip saklandı. Çocuklar Rum askerlerini görünce bağırmaya başladılar. Paraşütle inen Türk askerleri bu İngiliz evini ablukaya alıp onbeş tane Rum askerini esir aldılar. Ben bu arada yaralılara ilaç almak için kamptaki evime gittim. Evde iki tane Türk askeri vardı. Komutanları için ocakta çay yapıyorlardı. Ben askerlere, "Komutanınızı yaralarının sarılması için kampa getirin" dedim. Gidip baktıklarında komutanın başının olmadığını gördüler. Meğer Türk askerleri, Rum askerlerini mücahit sanmışlar. İçlerine girdikleri zamansa pusuya düştüler. Komutanın başının olmadığını gördüğüm zaman oradan nasıl kaçacağımı bilemedim.

Vijdan BARUT (63)

Dikmen.

Artık ne olursa olsun, Kuzey Kıbrıs'a gitmeye karar vermiştim. Esir değiştirme işlemleri bir ay önce başlamıştı. Esir kampında bulunan eşim de yirmi gün önce Limasol'dan Lefkoşa'ya geçmişti. Onun esir kampında bulunması sırasında zaman zaman araba ile kampın yanından geçer, oğlunu ve beni sağlar, ona moral verirdik. Haftada iki kez de Birleşmiş Milletler askerleri aracılığı ile esirlere, yani eşlerimize yemek gönderirdik. Ben her seferinde, biber dolmasının içine küçük bir mektup sıkıştırır, ona dış dünyadan haberler verirdim. Eşim, kuzeye geçtikten sonra Limasol'da yapacak hiç birşeyim kalmamıştı. Burda okullarda açılmadığı için öğretmenlik yapamıyordum. İlk aklıma gelen deniz yoluyla Beyrut'a ve oradan da Kuzey Kıbrıs'a geçmek oldu. Pasaport almak için Rum idaresinde olan Gümrük Dairesi'ne başvurdum. Ben pasaportumu alabildim ama oğluma verilmedi çünkü babasının gelip imza vermesi gerekirmiş. Dolayısıyla bu yolla Kuzey'e geçmeyi başaramadım. Komşularımdan, bir Rum taksicinin kendi taksisiyle ve ya Türk yocunun arabasıyla Trodos dağ yoluyla, Türkleri Kuzey'e götürdüğünü öğrendim. Kişi başına ikiyüz Kıbrıs Lirası istiyormuş. Hemen dört yüz Kıbrıs Lirası'nı hazırladım. Arabamı şüphe çekmemek için iki ayrı benzin istasyonundan doldurdum ve aracı kadına gidip hazır olduğumu söyledim. Saat sekizde yola çıkmak için sözleştik. Eve geldiğimde çok sevdiğim komşum Moonlight Bar'ın sahibi Feriha Abla'ya durumu anlattım. Hemen karşı çıktı. Böyle bir maceraya atılmamamı söyledi, çeşitli öğütler verdi. Onu bir anne gibi seviyordum. Hayallerimin yıkılmasına rağmen onu dinledim ve saat dörtte tekrar aracı kadına gidip yolculuğu, bu hafta için iptal ettiğimi söyledim. Ertesi sabah beni götürecek olan taksicinin tutuklandığını ve beraberinde bulunan iki komşumun dağ yolunda, Rumlar tarafından vahşice öldürüldüğünü duydum. Çok

üzülmüştüm. Kendimi toparlamam bir kaç gün sürdü. Başka yollar aramaya başlamıştım. Bir Rum şoför kamyonu ile Dikelya İngiliz Bölgesine saman taşıyormuş. Kamyonun orta kısmını öyle bir şekilde boş bırakıyordu ki o bölmeye sekiz on kişi sıkı sıkı yerleşebiliyormuş. Gidip aracı ile görüştüm. Oğlum ve benim için ikiyüz Kıbrıs Lirası, küçük bir valiz için de yüz Kıbrıs Lirası, toplam üçyüz Kıbrıs Lirası istiyormuş. Üç gece sonra saat onda Çiftlikler Bölgesinde bulunmamı söyledi. kamyon yüklenirken insanlar da orta bölmeye yerleştirilecek, üzerlerine de saman balaları konacak ve yola çıkılacaktı. Herşey tamam diye düşünürken iki buçuk yaşındaki oğlum aklıma geldi. bu yolculuğa dayanabilecek miydi? Ya ağlarsa? Hepimizi yakarlardı. Eczaneye gidip çocuk için uyuku hapı aldım. Tüm hazırlıklarımı tamamladım. Küçük bir valize fotoğraf albümlerimi koydum. Evime ve eşyalarım son kez baktım. Gözümde hiçbir şey yoktu. Tek düşündüğüm oğlumdu. Acaba sağ salım Kuzey'e varabilecek miydik? Tanrım, oğluma birşey olursa, ne yaparım! Ya yolda yakalanırsak, bizi de işkenceyle öldürürlerse, heyecan ve korkuyla etrafın kararmasını bekledim. Çocuk arabasının altına valizi yerleştirip örttüm. Üzerine de çocuğu oturttum ve karanlıkta kırkbeş dakika yürüyerek Çiftlik Bölgesine, bekleyeceğimiz eve vardım. Saat dokuz olmuştu. Oğluma da uyuku hapını içirdim ve kamyonu baklemeye başladık. Saat onda Rum polisi devriye arabasıyla geçti. "Biraz daha bekleyin" dediler. Fakat ne yazık ki saat bire kadar devamlı devriye arabası gelip gitti. Birşeylerden şüphelendikleri belliydi. Polis aracı gelip duruyor, etrafı projektörle aydınlatıyor ve gidiyordu. Bizleri saat onikiden sonra iki iki, üç üç kamyonu yerleştirdiler. Karanlıkta kimseyi tanıyamıyordum. Üzerimiz de örttüler. Daha sonra saman

balalarını dizmeye başladılar. Uyuku hapının tesiri geçmeye başladığı için oğlum uyanmıştı. Ona babasına gideceğimizi, hiç konuşmamasını, Rumlar duyarsa hepimizi öldüreceğini, anlayabileceği şekilde anlattım. O, küçük çocuk, sanki olgun bir adam olmuştu. “ Tamam anne” dedi. Ve nihayet yola koyulduk. Arabanın içi öok karanlıktı. İçerde kaç kişi olduğumuzu bilemiyordum. Herkes nefeslerini tutmuştu. Limasol’dan Dikelya’ya bir saatte gidebilirdi. Ama kamyon çok yavaş gidiyordu. Ancak yirmi dakika gitmiştik ki Rumca bağırımlarla araba durduruldu. Her halde Limasol’un çıkışındaki barikattaydık. Arabayı yoklamaya başladıklarını tahmin ediyordum. Askerler ellerindeki tırmıkları ve uzun saplı mızrakları samanların içine sokuyorlardı. Hemen çömeldiğim yerden kalktım. Oğlumu karnımın ve göğsümün üstüne çektim, öylece öne doğru çömeldim. Herhangi bir mızrak darbesi çocuğa değmeyecek ve tamamen bana gelecekti. Bildiğim bütün duaları okudum. Tanrıya sığındım. Bizi koruması için yalvardım. Rumca “güle güle”yi duyunca “şükür” dedim. Yolculuğumuz dört saat sürdü. Altı veya yedi defa aynı şekilde durdurulduk. Dakikalarca yoklandık. Mızraklar sokulurken, samanların hıştırtısını duyduk. Her seferinde aynı heyecan, aynı korku ... Zaman ise geçmek bilmiyordu. Oğlum her durakta fısıldayarak soruyordu. “Anne babama geldik mi?” Ben de “Hayır oğlum, biraz sonra” diyordum. İçimden sağ salim Kuzey’e gidelim, Allah uğruna, üç tane kurban keseceğim diyordum. Kamyon yine durdu. Ama bu sefer bağırımlar daha yakından geliyordu. Sonra araba geri geri gitmeye başladı. Bütün vücudumu bir ürperti sardı ve titremeye başladım. Demek yakalanmıştık. Artık her şey bitti. Arabaya mızrak sokmuyorlardı. Yukarıdan saman balalarını boşaltmaya başladılar. Acaba bize ne yapacaklardı ? Aniden bizim üzerimizdeki örtü de çekildi. Acaba bizi kurşuna mı

dizeceklerdi ? Tam benim başımın üzerindeki delikten bir adam belirdi “Uzat hanım elini, sizi yukarıya çekelim” dedi. Adam Türkçe konuşuyordu, yani Türk’tü. Yani biz Türk bölgesine gelmiştik. Artık kendimi tutamadım, ağlamaya başladım. Yukarıdan içeriye ışık girmişti. Birden bir kanarya ötmeye başladı. Meğer yaşlı bir amca kanaryasını da beraberinde getirmiş. O da öterek bize kurtulduğumuzu müjdeliyordu. Birkaç kadın, dört beş çocuk ve yaşlı bir adam vardı. Hep beraber gülmeye başladık. Ve sırayla yukarıya çıkıp, kamyondan indik. Geldiğimiz yer Beyarmudu köyü, yakınlarında İngiliz Bölgesi’ydi. Kamyondan çıkmamıza yardım eden adamlar bize Türk olduklarını ve bizi Türk bölgesine geçireceklerini söylediler. Beyarmudu giriş kapısında dört aydır görmediğim Türk bayraklarını görünce sevinçten yine ağlamaya başladım. Barikatı geçer geçmez dizlerimin üzerine çöküp toprağı öptüm, öptüm, öptüm...

Artık ben de Kuzey Kıbrıs’taydım, ben de özgürdüm. Hayatta hiç tatmadığım mutluluk içinde oğlumla el ele Türk topraklarında yürümeye başladık.

Kıvanç KAHRAMAN (52)

Dikmen

1974 Temmuz'unda bir Pazartesi günü eşimle Çamlıköy'den Lefkoşa'ya gelmek için köy kahvesinde beklemeye başladık. Fakat otobüs gelmedi. Bu yüzden yalnız başıma bir arabayla Lefkoşa'ya gittim. bu sırada o zaman Planlama İnşaat Dairesi'nde görev yapıyordum. Makarios'un sarayı bombalanmaya başlanmışdı. Bizim daireden Makarios'un sarayı görülüyordu. Bu arada bizi Lefkoşa'da bulunan Yıldırım Bölüğü'ne gönderdiler. Bütün yollar kapalıydı. Eşimden de hiç bir haber alamadım. Çarşamba günü Lefkoşa'da kalan köylüler tekrar evlerine dönmeye başladılar. Ben de komutandan izin aldım ve köye gitmeye çalıştım. Erenköy otobüsünü bulup bindim. Altı yedi yolcuyla yola çıktık. Alayköy'den geçerken Rumlar yolumuzu kesti. Üç dört Rum otobüse binmiş silahları üzerimize doğrultup on kilometre kadar bizimle geldiler. Daha sonra bizi durdurup bir Rum köyünde indiler. Biz yolumuza devam ettik. Pendaya'ya geldiğimizde yollar silahlı Rumlarla kaynıyordu. Bir landrover önümüze geçip yolumuzu kesti. Aşağıya inmemizi söylediler ve nereye gittiğimizi sordular. Üzerlerimizi aradılar. Bu arada gözlerine arka bagajdaki bir valiz takıldı. Valizin açılmasını istediler ama valiz kilikliydı. Açılmayınca kimin olduğunu sordular. Kimseden ses çıkmadı. Meğer valiz yanımızdaki genç kıza aitmiş. Nihayet valiz açıldı ve içinden kızın elbiseleri çıktı. Etrafımızı bir daire şeklinde sarıp silahları üzerimize doğrultmuşları. Bizi öldüreceklerini söylüyorlardı. Aklımdan geçen tek şey Rumun elindeki silahı almaktı. Şoför Ali Dayı “ Dur oğlum, yoksa hepimizi uracaklar” dedi. Ben yavaş yavaş otomatik silahı tutan Rumun yanına yaklaşmaya çalıştım. Ben yaklaştıkça o geri çekiliyordu. Daha sonra “Sizi nasıl olsa öldüreceğiz, şimdi gidebilirsiniz” dediler. İksero'ya gelince ben inmek istedim.

Burası da Rumlarındı. Daha ilerde ise Lefke vardı. Ali Dayı bana “Seni burada bırakırsam öldürürler” dedi. Seni sınıra kadar götürüp biz tekrar geri döneriz dedi. Beni Türk mevzisinin olduğu yere kadar götürdü. Hemen beni bir landroverle Sancaktar’a götürdüler. Onlara gerekli bilgiyi verdim. Çamlıköy’lü olduğumu ve köye gitmek istediğimi söyledim. Bana bir Roketatar silahı verdiler. Çamlıköy’ün Roketatarcısı oldum. Hemen komutanla görüşüp eve gittim. ünüformalarımı giydim ve eşimi de gördüm. Meğer o da Lefkoşa’ya gelmek için otobüse binmiş ve Lefkoşa Havaalanı yanında Rum tankı ile çarpışmışlar, hafif sıyrıklarla atlatmış ve Barış Gücü otobüste olanları Lefke’ye götürmüş. Ben daha sonra köyde köyde göreve başladım. Köyün etrafında eksik olan mevzileri ve hendekleri tüm köylü ile birlikte tamamladık. 20 Temmuz 1974 Barış Harekatı başladığı zaman en mutlu günümüzdü. Fakat Türk askeri bize bir türlü ulaşamıyor, köyler bir bir düşüyordu. Biz de köyde Rumlara karşı saldırıya geçeceğimiz zamanı bekliyorduk. Lefkoşa’dan geri çekilme emri geldi. Saat bir sularında Rumlar Lefke’ye top atışına başladılar. Ailelerimizden hiçbir haber alamıyorduk. Ertesi gün mevzilere gittik. Çamlıköy tarafında olan dağın düşmek üzere olduğunu, cephane sıkıntısı çektiklerini ve oraya yardıma gitmemiz istendi. Oraya gitmek üzere yola çıktık. Bu arada şehit olan Emin İzzet’in abisi ile birlikte ve iki arkadaş daha mermi götürmek için dağın eteğine kadar arabayla gittik. Arabamıza kurşun isabet etti. Biz bir elimizde silah bir elimizde mermi sandığı dağın tepesine tırmenmaya başladık. Vadi içinde ateşe maruz kaldık. Kendimizi yere bıraktık. Bu arada yukardaki arkadaşlar kurşunlarının bittiğini ve götürmemizi istediler. Nasıl çıktığımızı biz de bilmiyoruz. Meğer bunların hemen otuz kırk metre ilerisinde

Rumlar varmış. Bir havan ve otomatik silahlarla ateş ediyorlardı. Biz malzemeyi yetiştirdik ve yaylım ateşine başladık. A 4 işlemeye başladı ve orada bulunan üç Rum devrildi. Bunların silahlarını almak için Yüzbaşı olan Fetih isimli bir arkadaş ve Çamlıköy'lü İsmail Abi ilerlediler. Biz de onlara doğru gittik. Bu sırada İsmail arkadaşımız ayakta giderken uzaktan gelen bir Rum kurşunu tarafından kalbinin üst kısmından vuruldu. Eliyle kurşun yarasını bastırdı ama kanlar akmaya devam ediyordu. Onu arabaya taşıdık. O an arkadaşımız gülüyordu. Çünkü şehit olacağı için mutluydu. Daha sonra o arkadaşın kurtulduğunu öğrendik. Mevzilere çıktığımız zaman Rumların bir çoğunun öldüğünü gördük. Rumlar kendi ölümlerini mazot döküp yaktilar. Çünkü kokmuş ve şişmişlerdi.

Biz daha sonra iki buçuk gün Lefke'de çarpışmaya devam ettik. Burada hiç Rum kalmadığı anda komutanlık teslim olmamızı emretti. Karşı çıkmak istedik, ozaman alaydan bir Kıbrıs'lı komutan tabancasını çekip "Bu bir emirdir." diyerek geri çekilmemizi istedi. Uzakta top atışları devam ediyordu. Silahlarımızı tuvaletlere attık. Tam o sırada beyaz bayrak çekmek isteyen bir Türk şehit oldu. Daha sonra Rumlar ve Barış Gücü yanımıza geldiler. Tüm çamlıköy'lüler toplandık ve köyümüze gönderildik. İkinci Barış Harekatı başladığında Rumlar önüne gelen Türkü toplayıp Limasol'a götürdü. Rumlar çekiliyor, Türk askeri bize yardıma geliyordu. Türk askerlerinin köye geldiği anı hiç unutamam. Akaryakıt getirenlerin Türk askeri olduğunu öğrendiğimizde bütün köylü askerleri kucaklarına aldı. Kaçan iki Rum askerini de esir aldılar. Bir askerin elinde iki piyade tüfeği vardı. Onları kime vereceğini düşünürken tüfeğin birine benim elim değdi. Gece bu iki silahla köyde nöbet tuttuk. Daha sonra Türk askeri bölgeye yerleşti ve hepimize silah dağıtıldı.

Mustafa ANCIN

Dikmen

YER ADLARI DİZİNİ

Ağırdağ	s 11
Alayköy	s 28
Alevkayası	s 13
Beyarmudu	s 27
Beyrut	s 24
Binatlı	s 21
Boğaz	s 13
Bozdağ	s 14, 15
Çamlıköy	s 7, 18, 28, 29, 30
Çiftlikler Bölgesi	s 25
Dikelya	s 25, 26
Doğancı	s 7, 18
Erenköy	s 7, 13, 14, 16, 28
Girne	s 5
Gönyeli	s 12
Kıbrıs	s 20, 21, 24
Lefke	s 7, 18, 29, 30
Lefkoşa	s 24, 28, 29
Limasol	s 20, 22, 24, 26, 30
Magosa	s 20
Mansur	s 13, 14, 15, 16
Moonlight Bar	s 24
Mosfili	s 13, 15

Özanköy s 5, 11

Paşiamo s 13

Pirgo s 13

Piyenya s 13

Pomo s 13

Şelçuklu s 13

Trodos Dağı s 24

Türkiye s 5, 18

Yedidalga (İksero) s 7

Yeşilyurt (Pendaya) s 28

Yıldırım Bölüğü s 28

ŞAHİS ADLARI DİZİNİ

Ali Dayı	s 28, 29
Ali Kaşıkçı	s 11
Cengiz Topel	s 8
Emin İzzet	s 9, 29
Feriha	s 24
Fetih	s 30
Hasan	s 20
İsmail	s 20
Kemal	s 11
Makarios	s 28
Mayıncı	s 18
Özkan Mustafa	s 18
Petek Bey	s 15
Rıza Vuruşkan	s 14